

venských politikov, ktorí po vojne nebojácne nastavili svoju hrud' nastupujúcej diktatúre. Väčšinu svojho života prežili v tichu a iste vo vnútornom pokoji. Ich pokoj môže prameniť z vedomia, že čestne splnili svoje poslanie v moderných dejinách Slovenska.

Uverejnené v denníku SME, 2. júla 1997

Nad hrobom Františka Javorského

Stojime nad otvoreným hrobom Ferka Javorského a do pocitov smútku a zúfalstva a spomienok na Ferka sa nám mieša kacírka myšlienka, že na svete asi nemožno počítať so spravodlivosťou. Ved' pri dopravnej nehode zahynul bojovník za slobodu Slovenska, poslanec Národnej rady, historik a archeológ, ktorý celý život myslel na iných, pomáhal iným, zachovával pamiatku iných a odrazu iný mu nedal prednosť na ceste.

Máme na Slovensku sklon obzerať sa po cudzích vzoroch a podceňovať, čo dosiahneme my sami. František Javorský zanechal za sebou životnú čiaru, ktorá je rovná ako lúč svetla a ostrá ako kremeň. Jeho životopis odráža celú tvrdosť odchádzajúceho storočia a zároveň schopnosť človeka zmobilizovať sily ešte väčšie, než bola sila nespravodlivého spoločenského systému.

Začiatkom päťdesiatych rokov, keď sa všetkým zdalo, že komunizmus je nepremožiteľný a ovládne celý svet, František Javorský ako študent gymnázia maľoval na Spiši protikomunistické heslá, pomáhal reholníkom počas likvidácie kláštorov a organizoval a vie-

dol odbojovú skupinu. Nakoniec ho zatkli a väznili spolu s otcom a bratom. Nie na základe dôkazov, ale preto, že sa ho báli. Ako 20-ročný bol odsúdený najskôr na osemročné väzenie. Ferko Javorský sa nevzdal ani vo väzení. Spolu so skupinou väzňov prekračovali pracovnú normu, aby vytvorili výkon aj pre väzňov, ktorí fyzicky nevládali. Zo svojich biednych väzenských podmien odkladali väzenské poukážky pre väzňov, ktorí si nemali za čo prikúpiť stravu. Tak pomohli aj neskoršiemu trénerovi Slovana a Trnavy Antonovi Matlinskému. Ani v jáchymovských baniach neprestal byť vlastencom. Hlásil sa k Slovensku, a to koncom päťdesiatych rokov stačilo, aby mu pridali ďalšie dva a pol roka. Z väzenia sa nakoniec dostal po deviatich rokoch v roku 1963.

Nedávno vydaná Čierna kniha komunizmu vyčíslila počet obetí komunizmu na celom svete na 100 miliónov. František Javorský obetoval 9 rokov zo svojho života, aby ich nebolo viac.

Väzenie mu znemožnilo vyštudovať vysokú školu. Napriek tomu po návrate na slobodu sa vypracoval na významného archeologa a má veľkú zásluhu na zmapovaní dávnejšej minulosti Spiša.

Po páde komunizmu svoje ťažké tvrdé životné skúsenosti vložil do budovania lepšieho Slovenska. Patril k zakladajúcim členom KDH a hneď v prvých slobodných voľbách bol zvolený za poslanca Národnej rady. Do roku 1992 bol predsedom branno-bezpečnostného výboru a členom Predsedníctva Slovenskej národnej rady. Poslancom Národnej rady bol až do roku 1998. Naposledy sa venoval dokumentovaniu našich dramatických moderných dejín a zachovaniu pamäti národa. Dva dni pred svojou smrťou odhaloval pamätnú tabuľu internovaným rehoľníkom v bývalom kláštore v Podolínci.

František Javorský nás opustil za okolností, ktoré považujeme za nespravodlivé. On však nájde Spravodlivosť na druhom svete, pretože tam nezostane zabudnuté, že sa zastal utláčaných vo svojej krajine, že zo svojho pracovného výkonu vo väzení dával tým, ktorí sami nevládali. Nezostane zabudnuté, že dával na jedlo tým, ktorí by inak jedla nemali dosť. Nezostane zabudnuté, že miloval svoju